

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 10/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. S. S., L., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 156/2001 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. S. S. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2011 doručená sťažnosť Ing. S. S., L. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 156/2001.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že ako navrhovateľ podal žalobu o ochranu osobnosti na okresnom súde 6. marca 2001. Zároveň tiež uviedol, že *„požiadal listom zo dňa 15.08.2011 o odstránenie neprimerané porušovanie mojich ústavných práv a prijať účinné opatrenia smerujúce k zjednaniu nápravy a odstráneniu priedahov“*. Podľa názoru sťažovateľa *„súd iba skonštatoval porušenie môjho práv na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov a to priloženým listom Spr./2017/2011, Spr./2018/20011 zo dňa 20.09.2011“*.

Sťažovateľ tvrdí, že postupom okresného súdu dochádza k porušovaniu jeho označených práv a žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. S. S., bytom L. na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod č. sp.zn. 5C 156/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom sa prikazuje konať bez zbytočných priedahov.

3. Ing. S. S., bytom L. sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10.750 €, ktoré je Okresný súd v Novom Meste nad Váhom povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tiež požiadal ústavný súd *„o ustanovenie advokáta v tejto veci pred Ústavným súdom SR“*, pričom svoju žiadosť nijak neodôvodnil.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je nárok sťažovateľa na ochranu pred postupom okresného súdu, ktorým boli podľa jeho názoru spôsobené zbytočné prietahy. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že okresný súd v jeho veci meritórne nerozhodol, a to aj napriek jeho sťažnosti na prietahy v konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má právo podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) alebo od 1. apríla 2005 podľa ustanovenia § 3 ods. 7 a § 62 ods. 1 a nasl. zákona o súdoch, t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi príslušného súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne

prostriedky podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd tiež opakovane konštatoval, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Inak povedané, keďže proti sudcovi všeobecného súdu, ktorý koná so zbytočnými prietahmi, môže predseda okresného súdu iniciovať dokonca aj disciplinárne konanie, sťažnosť na prietahy v zmysle citovaného zákona treba rozhodne považovať za účinný prostriedok nápravy. Okrem toho ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie účinného prostriedku nápravy, ktorý ustanovuje zákon o ústavnom súde, nie je v rozpore ani s príslušnými ustanoveniami dohovoru.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ doručil okresnému súdu 25. augusta 2011 sťažnosť na prietahy, ktorá bola okresným súdom vybavená 20. septembra 2011 a doručená sťažovateľovi 27. septembra 2011. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť uviedla, že „*sudkyňu, ktorá vybavuje sp. zn. 5C/16/20088, som na prietahy v konaní ňou zavinené písomne upozornila*“, a zároveň sťažovateľa informovala o tom, že vybavovanie vecí bude sledovať v mesačných intervaloch.

Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 1. decembra 2011 (na poštovú prepravu odovzdaná 28. novembra 2011), teda približne dva mesiace odo dňa doručenia vybavenia sťažnosti predsedníčkou okresného súdu.

Ústavný súd pripomína, že formálne uplatnenie sťažnosti na prietahy v konaní orgánu štátnej správy súdov štandardne považuje za dôvod na odmietnutie sťažnosti, ktorou

sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (m. m. IV. ÚS 278/04, IV. ÚS 306/04, IV. ÚS 74/05).

Vzhľadom na to, že od doručenia sťažnosti na prietahy v súdnom konaní okresnému súdu 25. augusta 2011 (na ktorú odpovedala predsedníčka okresného súdu listom z 20. septembra 2011, pozn.) do doručenia sťažnosti ústavnému súdu (1. decembra 2011) uplynul len krátky čas na zjednanie nápravy, posúdil ústavný súd podanie sťažnosti na prietahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľa iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka okresného súdu dostala primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06). Postup sťažovateľa v okolnostiach daného prípadu preto podľa ústavného súdu nemožno považovať za splnenie požiadavky namietania prietahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv (napr. III. ÚS 44/03).

Posudzujúc sťažnosť podľa stavu v čase jej doručenia ústavnému súdu vyhodnotil ju ústavný súd z uvedených hľadísk ako predčasne podanú, preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti a prípravy tohto rozhodnutia ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že v predmetnej veci sa uskutočnilo pojednávanie 17. októbra 2011 a následne 28. novembra 2011, ktoré bolo odročené pre účely vyhlásenia rozsudku vo veci. Okresný súd v predmetnej veci vyhlásil rozsudok a doručil ho sťažovateľovi 19. decembra 2011. Predmetný rozsudok nenadobudol právoplatnosť z dôvodu podania odvolania (pozornosti ústavného súdu neušla skutočnosť, že sťažovateľ podal túto sťažnosť bezprostredne potom, ako sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené pre účely vyhlásenia rozsudku vo veci samej).

Na základe uvedených zistení ústavný súd konštatuje, že okresný súd rozhodol o žalobe sťažovateľa približne dva mesiace po vybavení sťažnosti predsedníčkou okresného súdu, z čoho nepochybne vyplýva, že sťažovateľom podaná sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch bola v konečnom dôsledku účinným prostriedkom ochrany označených práv sťažovateľa, inými slovami, predsedníčka okresného súdu prijala účinné opatrenia, takže v čase, keď sťažovateľ podával túto sťažnosť ústavnému súdu, k porušovaniu označených práv už nedochádzalo. Na základe toho bolo možné odmietnuť sťažnosť aj ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa ako aj vyzvať sťažovateľa na preukázanie svojich osobných, zárobkových a majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali ustanovenie advokáta v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že toto jeho rozhodnutie nebráni sťažovateľovi opätovne sa obrátiť so sťažnosťou na ústavný súd, ak by v budúcnosti v napadnutom konaní dochádzalo k zbytočným prieťahom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012